

බොදු ගිහි පිළිවෙත

පූජ්‍ය බ්‍රහ්මචාරී ආනන්ද මෙමන්ත්
ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසිනි.

ධර්මදානය සඳහා නොමිලයේ බෙදා හරින පිණිසයි.

බොදු ගිහි පිළිවෙත

බළන්ගොඩ ආනන්ද මෙමත්‍රෙය
ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින්

නිකුත් වූයේ :
ශ්‍රී බුද්ධ වර්ෂ 2532
ව්‍යවහාර වර්ෂ 1988

නුගේගොඩ හයිලෙවල් පාරේ අංක 198 දරණ ස්ථානයේ නිවැසි
ඉන්ද්‍රා දේවිකා ගුණසේන විසින් එම ස්ථානයේ පිහිටි මොඩන්
පොත් සමාගමට අයත් මොඩන් මුද්‍රණාලයේ මුද්‍රණය කරවා
ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී

සංඥාපනය

මෙය ඉන්ද්‍රා දේවිකා ගුණසේන මහත්මී විසින් අයදනා ලද ව කාටත් තේරුම් ගත හැකි ලිහිල් බසින් ලියන ලද කුඩා බණ පොතෙකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ නොයෙක් අවස්ථාහි උපාසක උපාසිකාවන් කෙබඳු විය යුතු ද යන්න හෙළි කිරීම වශයෙන් වදාළ දහම් කොටස් වල එකතුවකි. මෙය කියවා තේරුම් ගැනීම, මෙය අනුව පිළිපැදීම බෞද්ධයන්ට සිය ජීවිතය සාර්ථක කැර ගැනීමට බොහෝ උපයෝගී වනු ඇත.

බළන්ගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රය සථවිර

1988. 08. 07.

බොදු ගිහි පිළිවෙත

මෙහි 'ගිහි පිළිවෙත' යනු බෞද්ධ ගිහි අය විසින් පිළිපැදිය යුතු හැටිය යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මාණු කාලයෙහි අද ව්‍යවහාරයෙහි පවතින 'බෞද්ධ' යන නම තුබුණේ නැත. මේ නම ව්‍යවහාරයට ආවේ බුදුපිරිනිවනින් සියවස් දෙකකටත් පසු ව ය. බුද්ධ කාලයෙහි 'බෞද්ධ' යන්න වෙනුවට ව්‍යවහාර වූයේ '(සරණගත) උපාසක' යන නම ය. පිරිමි අය 'උපාසක' නමින් ද ස්ත්‍රීහු 'උපාසිකා' නමින් ද හැඳින්වුණාහ. ඒ උපාසක උපාසිකාවන් විසින් පිළිපැදිය යුතු ප්‍රතිපත්තිය 'උපාසක ධර්ම, උපාසක පටිපත්ති' යනුවෙන් පෙළ අටුවාහි දැක්වේ . එය අද ව්‍යවහාරයෙන් කියතොත් 'බෞද්ධ ප්‍රතිපත්ති' නමින් හැඳින්විය යුතු ය.

එහි ලා පළමු කොට 'බෞද්ධයා' හෙවත් 'උපාසකයා' නම් කවරේ දැ ? යි දත යුතු යි. දවසෙක මහානාම ශාක්‍ය රජුට දහම් දෙසන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපාසක ධර්ම විස්තර කළ සේක.

" කොපමණෙකින් උපාසකයෙක් (බෞද්ධයෙක්) වේ දැ ? " යි මහානාම රජ ඇසී ය.

“මහානාමයෙනි, යමෙක් බුදුන් සරණ ගියේ වේ ද දහම් සරණ ගියේ වේ ද සංඝයා සරණ ගියේ වේ ද මෙ පමණින් හෙ තෙම උපාසක නම් වේ " යි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ සේක. මේ බුද්ධ චරිතයෙන් උපාසකයාගේ (බෞද්ධයාගේ) ලක්‍ෂණය දැක්විණ.

ඊ ළඟ ප්‍රශ්නය වූයේ 'ඔහුට උපාසක යන නම බැවහර වනුයේ මොන අර්ථයක් (අදහසක්, තේරුමක්) උඩ ද?' යන්න යි. 'බුදුරජුන් උපාසනය කරන හෙයින්, ධර්මය උපාසනය කරන

හෙයින්, සංඝයා උපාසනය කරන හෙයින් හෙ තෙම උපාසක නම් වේ " යි එයට දුන් උත්තරය යි.

මෙහි කී 'උපාසනය' නම් කීමෙක් ද ? 'උප' යනු ' ළං ව ' යන අර්ථය දෙයි. 'ආසන' යනු 'ඉඳීම' ය. 'ආසක' යනු 'ඉඳින තැනැත්තා' ය. මෙසේ හෙයින් 'උපාසක' යනු බුදුරජුනට ධර්මයට සංඝයාට ඉතා ම ළං ව හොඳට ම කිට්ටුවෙන් ඉන්නා තැනැත්තා ය. මෙහි ළං ව ඉඳීම නම් ඒ තෙරුවනට සත්කාර ගරු බුහුමන කරමින් නිතර ආශ්‍රය කිරීම ය. මෙසේ වූ තැනැත්තා ශීලාදි ගුණදහම් රැකීමෙන් තෙරුවනට ළං වෙයි.

දුශ්ශීල වීම තෙරුවන කෙරෙන් ඇත් වීම ය. සත්ව හිංසා, අන් සතු දෑ සොරා ගැනීම, කාමමිථ්‍යාවාර ආදි දුෂිලින් කිරීම, එයට අනුබල දීම තෙරුවන් දෙසට යෑම නො ව, තෙරුවන් ගෙන් ඇත් වීම ය.

සිල්වත් වීම තෙරුවනට ළං වීම ය. භාවනා වැඩීමෙන් තෙරුවනට වඩාත් ළං වෙයි.

මෙහි කී පරිදි අඹුදරුවන් රකිමින් ගිහි ගෙයි ඉන්නා උපාසක උපාසිකාවන් විසින් රැක්ක යුතු නිත්‍ය ශීලය කීමෙක් ද ? වැරැදි පහෙන් වැළැකීම ය. එය "මහානාමයෙනි, හෙතෙම ප්‍රාණවධයෙන් වැළැක්කේ වේ නම්, අදත්තාදානයෙන් (අන් සතු දෑ අයුතු මගින් - සොරකමින්, බලාත්කාරයෙන්, බොරු නඩු මගින්, රැවටීමෙන්) වැළැක්කේ වේ නම්, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වැළැක්කේ වේ නම්, මිථ්‍යාවචනයෙන් (බොරුකීමෙන්, කේලාම් කීමෙන්. පරුෂ වචනයෙන්, ප්‍රලාප දෙඩිලෙන්) වැළැක්කේ වේ නම්, රහමෙර පානයෙන්,(මත් ගතිය ඇති කරන, ප්‍රමාදයට කාරණ වන කෑම පීම ලේහ කිරීම් ආඝ්‍රාණය කිරීම් ආදියෙන්) වැළැක්කේ වේ නම්, මෙ පමණින් උපාසකයා සිල්වතෙක් වේ" යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

මේ පන්සිල් නම් උපාසකයා , (බෞද්ධයා) විසින් රැක්ක යුතු

නිත්‍ය ශීලය යි. උපාසිකාවන් විසින් රැක්ක යුත්තේ ද මේ පන්සිල් ම ය.

ඔහු කැමැත්තාහු නම්, හැකියාව තිබේ නම්, නිත්‍ය ශීල වශයෙන් දසසිල් ද රැක්ම අගනේ ය.

උපාසක උපාසිකාවන් විසින් අනෙකකු ගේ සහයත්වය නැති ව තනි ව ම මේ සිල් තම තමාට ද සමාදන් විය හැක්ක. වෙන කෙනකු කියවන ශික්ෂාපද අනුව කීමෙන් ද සමාදන් විය හැක්ක. ශික්ෂා සියල්ලම එකට හිතා ගෙන 'මම පන්සිල් සමාදන් වෙමි. දහසිල් සමාදන් වෙමි ' යි කියා ද සමාදන් විය හැක්ක. එක් එක් ශික්ෂාපදය වෙන වෙන ම කීමෙන් ද සමාදන් විය හැක්ක. සියලු සික පද එකට හිතා ගෙන 'මම ශික්ෂාපද පස ම සමාදන් වෙමි' ආදීන් සමාදන් වීමේ දී සිතේ ඇති වනුයේ එක් විරති චේතනා වෙකි. වෙන වෙන ම (ශික්ෂාපද එකක් එකක් පාසා කියමින්) සමාදන් වීමේදී ඒ හැම ශික්ෂා පදයක් පාසා විරති චේතනා වෙන වෙන ම ඇති වේ. මේ ශික්ෂා සමාදන් වීමේ දී වචනයෙන් එය කිය යුතු ය. ["සබ්බ සමාදානෙ පන වච්භෙදො කාතබ්බො යෙව. (අංගුත්තර ටිකා 457)].

උපාසකයා ගේ (බ්‍රෞද්ධයා ගේ) ආජීවය - ජීවත්වීමට ධන උපයන මහ කවරේ දැ ? යි ඇසූ ප්‍රශ්නයට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළේ "පංචිමා වණ්ණිජ්ජා උපාසකෙන අකරණීයා" යනුයෙන් "උපාසකයා (බ්‍රෞද්ධයා) විසින් නො කටයුතු වෙළෙඳාම් පසෙකැ" යි වදාළ සේක. ඒ පස නම් : මිනිසුන් විකිණීම (වහල් වෙළෙඳාම), (යුද්ධාදියට ගන්නා) ආයුධ වෙළෙඳාම් කිරීම, මැරීමට සතුන් විකිණීම හෝ සතුන් මරා මස් විකිණීම, මද්‍යවර්ග විකිණීම යන මේ වෙළෙඳාම් පසින් ද සුදුවෙන් ද මෙ බඳු ම වූ නානාවිධ අධර්මයෙන්, අල්ලස් ගැනුම් ආදියෙන් ද ධනය නො ම හම්බ කළ යුතු යි.

අධර්මයෙන් ධනය හම්බ කිරීමට නිදර්ශනයක් දැක්වෙයි. කිසිවෙක් අනෙකකු යටතේ හෝ රජයේ රැකියාවකට බැඳෙයි. දවසකට පැය හතක් වැඩ කළ යුතුය. ඒ ගණනට දෙනු ලබන වැටුප (පඩිය) මෙ පමණ යැ යි නියමයෙන් ද ඇත. එය පිළිගෙන දිනපතා කාර්යාලයට යයි. මාසය අවසානයේ වැටුප ලබා ගනී. සමහර දින වල හෙ තෙම සම්පූර්ණ පැය ගණන වැඩ නො කොට පැය තුන හතරක් වැඩ කොට ඉතිරි හරිය යාළුවන් මිතුරන් හා කතාබස් කරමින් හෝ වෙන එ බඳු අන් ක්‍රියාවක යෙදෙමින් කාලය ගෙවයි. එහෙත් මාසය අවසානයේ ඔහු වැටුප් ගත්තේ නියමිත පූර්ණ කාලයේ වැඩ කළ කෙනකු හැටියට ය. එය වංචාවෙකි. හෙතෙම ධාර්මික ව ධන උපයන්නෙක් නම් තමා වැඩ නො කළ පැය ගණන දන්වා වැඩ කළ පැය ගණනට සරිලන වැටුප පමණක් ගත යුතු ය.

ධනය හම්බ කරන නොයෙක් අධර්ම මාර්ග ඇත. ඒ නොදැහැම් මඟින් වෙන් වැ දැහැම් මඟින් ම ධනය සැපයිය යුතු ය.

උපාසකයා ගේ (බෞද්ධයා ගේ) උපාසක භාවය (බෞද්ධ කම) වැනසෙන දැ කවරේ ද ? ඔහුගේ හෝ ඇයගේ සිල් බිඳී යෑ ම ද, අධර්මයෙන් ධන සැපයීම ද උපාසකභාව විපත්තියට (බෞද්ධ කම නැසෙන) මග වේ.

තව ද උපාසක චණ්ඩාලයකු වීම, උපාසක මලයක් (මලකඩ උපාසකයකු) වීම, පිළිකුල් උපාසකයකු වීම යන හැම එකක් ම උපාසක භාවය (බෞද්ධ කම) විනාශ වීමට හේතු වේ.

එහි උපාසක චණ්ඩාලයකු (රොඩී බෞද්ධයකු), වනුයේ කෙසේ ද ?.

" පංචහි භික්ඛවෙ ධම්මහි සමන්තාගතො උපාසකො උපාසක චණ්ඩාලො ච භොති උපාසකමලො ච උපාසකපතිකුට්ඨො ච භොති."

" මහණෙනි, කරුණු පසෙකින් යුත් උපාසකයා (බෞද්ධයා) උපාසක චණ්ඩාලයෙක්, උපාසක මලකඩෙක්, නින්දිත උපාසකයෙක් වෙයි."

" කතමෙහි පංච ?"

කවර පසින් යුතු තැනැතේ ද ? යත්: ශ්‍රද්ධාව නැත්තේ වේ ද, දුශ්ශීල වේ ද, කෝතුහල මංගලික වේ ද, කර්මවිපාක ධර්මය නොපිළිගනී ද, සුඛාසුඛ නිමිති අදහා ද, මේ බුදුසස්නෙන් පිටාතර, අන්‍ය ලබ්ධික පැවිද්දන් අතුරෙහි දක්ෂිණාර්භයන් සොයයි ද, ඔවුන් කෙරෙහි පළමුවෙන් සත්කාර ගරුකාර කෙරේ ද මෙකී කරුණු පසින් යුතු තැනැතේ උපාසක චණ්ඩාල (රොඩී බෞද්ධයෙක්) ද, උපාසක මලකඩයෙක් (මලකඩ බෞද්ධයෙක්) ද, නින්දිත නීච උපාසකයෙක් (නීච බෞද්ධයෙක්) ද වෙයි.

මෙහි කෝතුහල මංගලික බව ද උපාසක බවට හානිකර යැ යි දැක්විණ. පෙර නිමිතිවල බලයෙන් සුඛ හෝ අසුඛ වෙතැ යි විශ්වාස කරන බව මෙයින් අදහස් කරන ලදී. කර්මානුරූප ව සිදු වන දැයට පෙර නිමිති පහළ වෙතැ යි පිළිගැන්ම සුදුසු ය. වරද වනුයේ පෙරනිමිත්තේ බලයෙන් සුඛාසුඛ වෙතැයි සිතා ගැන්ම ය. මේ වැරදි පිළිගැන්ම ඇති අය පෙර මගට නොසතුව උපදවන කෙනකු දැක කාලකන්තියෙකු යි කුපිත වේ. ඔහුට නපුරු වචනයෙන් බණි. ඒ ගමන අසුඛ කිරීමේ බලයෙක් ඒ මිනිසා තුළ නැත. විපතක් වෙන්නට යතොත් ඔහුගේ කුශල ඵලයකින් හෝ ආරක්ෂක දේවතානුග්‍රහයෙන් එයින් ඔහු මුදා ගැන්මට අසුඛ නිමිති ඇති වේ.

බුදුරජුනට හෝ බුදුදහමට හෝ බුදුරජුගේ ආර්යශ්‍රාවක සංඝයාට හෝ වැඩි තරම් උතුම් කෙනෙක් ඇතැයි සැබෑ උපාසක (බෞද්ධයා) නොපිළිගනී. මෙයින් අන්‍ය සමයයන්හි ගුණවත් අය නැතැ යි යන අදහසෙක් නොපැවැසේ. අන්‍ය සමයවල ද කොපමණ වත් ගුණවත් අය ඇත. ඒ සමයවල ද හොඳ ඉගැන්වීම්

ඇත. එහෙත් ආත්මවාද නිර්මාණවාදාදී මිථ්‍යාවන් පිළිගැන්ම නිසා ඔවුන් ගේ ගුණවත් බවේ අගය පහත බැස ඇත. ආර්ය ශ්‍රාවක සංඝයාට වඩා උසස් ගුණවතෙක් හෝ මෙ සස්තෑ දැක්වෙන ශීල සමාධි ප්‍රඥා විමුක්ති යන ධර්මවලට වඩා උසස් දහමෙක් ඒ කිසිවෙක නැත. ඇතැ යි ගතොත් එයින් ම ඔහුගේ උපාසක බව (බෞද්ධ කම) සිදී යයි.

“පංචහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො උපාසකො විසාරදො හොති. කතමෙහි පංචහි ? පාණාතිපාතා පටිවිරතෝ හොති සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතෝ හොති” යනුවෙන්, ප්‍රාණවධාදී පස් පවෙන් වැළකුණු උපාසකයා (බෞද්ධයා) විශාරද (බිය සැක ඇත්තෙක්) වෙයි. තමා ප්‍රාණවධාදී පාපයන් ගෙන් වැළකී ඉන්නා බැවිනි.

මෙයින් පස්පවෙන් වැළකුණු සැබෑ බෞද්ධයා බිය සැක නැති එඩිතර කෙනකු බවත් ඒ පව කරන අය බිය යන ඇත්තවුන් බව දැක්වෙයි.

“පංචහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො උපාසකො උපාසකරතනං ච හොති උපාසකපදුමං ච උපාසක පුණ්ඩරිකං ච ” යන්නෙන්, ශ්‍රද්ධාදී කරුණු පසෙකින් යුත් උපාසකයා (බෞද්ධයා) උපාසකරත්න යෙක් ද උපාසක පද්මයෙක් (නෙළුම් මලක් බඳු ගුණසුවඳැති උපාසකයෙක්) ද , උපාසක පුණ්ඩරිකයෙක් (හෙළ පියුමක් බඳු උපාසකයෙක්) ද වෙයි.

ඒ කවර කරුණු පසින් යුත් උපාසකයා (බෞද්ධයා) ද ? යත් : සැදැහැවත් වෙයි. කෝතුහල මංගලික (දුටු ඇසු ආදී දැයේ බලයෙන් සුබාසුබ වෙතැ යි යන දෘෂ්ටියෙන් යුක්ත) නො වෙයි. කර්ම ශක්තිය පිළිගනී. මෙ සස්තෙන් පිටත දක්ෂිණාර්භයන් නො සොයයි. ඔවුන් කෙරෙහි ප්‍රථම සත්කාර ගුරුකාර නො කරයි. මේ ඒ කරුණු පසයි.

මහානාම රජ උපාසකයා ගේ (බෞද්ධයා තුළ ඇති) ආත්මහිත පරහිත ප්‍රතිපත්තිය (තමාටත් අනුනටත් දියුණුව සලසන පිළිවෙත) කිමෙක් ද? යි ඇසූ ප්‍රශ්නයට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක :

"උපාසකයා (බෞද්ධයා) තෙමේත් ශ්‍රද්ධාව හක්කිය ඇති ව අන්‍යයනුත් ශ්‍රද්ධා හක්කි ඇත්තවුන් කරයි. තෙමේ සිල්වත් වූ අනුනුත් සිල්වතුන් කරයි (සිල් රක්තට අනුනුත් උනන්දු කරයි. එයට මහ සලසයි). තෙමේ ත්‍යාගවත් වූ අනුනුත් ත්‍යාගවතුන් කරයි. (තෙමේ සිල්වතුන් දක්නා කැමැතේ අනුනුත් දන්නා කැමැත්තත් කෙරෙයි. තෙමේ බණ අහනු කැමැත්තේ , අනුනට ද බණ අසන්නට සලසයි. තෙමේ අසාගත් බණ හිතේ තබා ගනුයේ අනුනට ද ඇසූ බණ අමතක නොකර හිතේ තබා ගැනීමට උනන්දු කරවයි. තෙමේ ද සිත තබාගත් බණ පදවල අදහස නුවණින් සලකා බලන්නා හා ම අනුන් ලවා ද එය කරවයි. තෙමේ ඒ බණපද ඉගෙන ඒවායේ අදහස් ද තේරුම් ගෙන එය අනුව පිළිවෙත් පුරනුයේ, අනුන් ලවා ද එය කරවයි. මෙසේ (සැබෑ), උපාසකයා තමාගේ යහපත පිණිස ද අනුන් ගේ යහපත පිණිස ද පිළිපත්තේ වෙයි." (අංගුත්තර නිකාය 748 පිට)

තව ද,

“දස්සනකාමො සීලවතං, සද්ධම්මං සොතුම්චිජ්ඣති;

චිතයෙ මච්ඡෙරමලං, ස වෙ සද්ධොති වුච්චති”

සිල්වතුන් දක්නා කැමැත්ත, බණ දහම් අසනු කැමැත්ත , මසුරු මල දුරු කොට ත්‍යාගවත් ව වසන බව යන අංග තුන ශ්‍රද්ධාවතා හැඳින් ගැන්මේ ලකුණු යි.

මෙකී ගුණවලින් ඇත් වූ තරමට උපාසකයා (බෞද්ධයා) බෞද්ධ කමින් ඇත් වේ.

“සත්තිමෙ , හික්බවෙ, ධම්මා උපාසකස්‍ය පරිභානාය

සංවත්තන්ති. කතමෙ සත්ත? භික්ඛුදස්සනං භාපෙනි,
සද්ධම්මස්සවනං පමජ්ජති, අධිසිලෙන සික්ඛති, අප්පසාදබහුලො
හොති , භික්ඛුසු ථෙරෙසු නචකේසු මජ්ඣිමෙසු ච
උපාරම්භවිත්තො ධම්මං සුඤ්ඤාති රත්ඨගවෙසී, ඉතො ච බහිද්ධා
දක්ඛිණෙය්‍යං ගවෙසති, තත්ථ ච පුබ්බකාරං කරොති. ඉමෙ බො,
සත්ත ධම්මා භික්ඛවෙ උපාසකස්ස පරිභානාය සංවත්තන්ති. " -
(අංගුත්තර, සත්තක)

මෙයින් දැක්වෙන පරිදි උපාසකයා (බෞද්ධයා) බෞද්ධ ගුණ
කෙරෙන් පිරිහීමට හේතු වන කරුණු සතකි. ඒ සත නම් : "
භික්ෂුන් දක්නට නො යෑම, බණ ඇසීමට ඕනෑ කමක් නැති බව,
පන්සිල් අටසිල් දස සිල් නම් වූ උතුම් සිල් නො රැකීම, සිල්වත් වූ
බාල මහලු මධ්‍යම් භික්ෂුන් කෙරෙහි පැහැදීමක් නැති බව
(බොහෝ සෙයින් මසුරුව, මිසදිටුවන් ඇසුරු කිරීම ආදිය
මෙයට හේතු වේ), දොස් සොයන අදහසින් බණ ඇසීම , මේ
බුදුසස්නෙන් පිටත්හි දක්ෂිණාර්භයන් සෙවීම, පළමුවෙන් ඔවුනට
ගෞරව සත්කාර කොට පසු ච භික්ෂුන් දෙස බැලීම " යන මේවා
ය.

" යස්ස කස්සපි සද්ධා නත්ථි කුසලෙසු ධම්මෙසු හිරි ...
ඔත්තප්පං . . . විරියං ... පඤ්ඤා නත්ථි කුසලෙසු ධම්මෙසු අයං
වුච්චති අරියස්ස විනය දළිද්දෝ ." - (අංගුත්තර, 559 පිට)

ගුණදහම් වැඩීමෙහි ශ්‍රද්ධාව නැති බව, පවට ලජ්ජා බය නැති කම,
අකුසලින් වැළැකීමෙහිත් කුසල් වැඩීමෙහිත් උත්සාහ නැති කම,
ප්‍රඥාව නැති කම හෙවත් ආර්ය ධන හත නැති කම දිළිඳුකමෙකි.
උපාසකයාට (බෞද්ධයාට) මහත් ම පිරිහීමෙකි.

උපාසකයා ගේ (බෞද්ධයා ගේ)

පින් වැඩෙන ක්‍රියා

" කෙසේ දිවා ව රතො ව සදා පුඤ්ඤං පවඩ්ඪති ? ධම්මට්ඨා ඝීලසම්පන්නා කෙ ජනා සග්ගගාමීනො ? ආරාමරොපා වනරොපා. යෙ ජනා සෙතූකාරකා පපං ව උදපානං ව, යෙ දදන්ති උපස්සයං "

(සංයුත්තනිකාය, 18 පිට)

දවසක කෙනෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත අවුත් ප්‍රශ්නයක් ඇසූහ.

ප්‍රශ්නය:

ඌ දාවල් දෙකේ හැම කල්හි ම පින් වැඩෙන්නේ කාගේ ද? මරණින් මතු සවර්ගයට යන දැහැමි සිල්වත්තු කවුරු ද?

උත්තරය :

මල්වතු පලතුරු වතු වවන්නන්, සෙවණ ගෙන දෙන වවන්නන්, කෙනකු නොවවා තමන් ම වැවුණු කැලෑවලට රකවල් සලසා භාවනානුයෝගීන්ට වාසය පිළියෙල කරන්නන්, දඩු පාලම් කරන්නන්, ලීන්

මෙම පොතෙහි 11 වන පිට සොයා ගැනීමට නොහැකි විය . සුත්‍ර දේශනාවට අනුව එය මෙසේ වෙයි .

ලීන් පොකුණත් කරවන්නෝද, වාසස්ථාන දෙන්නෝද, දිවා ඌ හැම විටම ඔවුන්ගේ පින් වැඩේ. මරණින් පසු ස්වර්ගයට යන, දහම්හි පිහිටි සිල්වත්තූන් ඒ ජනයෝයි.”

(සංයුක්ත නිකාය -සගාථාවග්ගපාළි -දෙවතාසංයුත්තං -ආදිත්ත වර්ගය -වනරොප සූත්‍රය)

වැස වස් අවසානයේ දී ශ්‍රාවක රහතුන් හැට නමක් දහම් දෙසනු පිණිස හැට අතකට යැවූ සේක. ඒ සැට නම අතුරෙන් පංචවර්ගික භික්ෂූන් ගෙන් කෙනෙක් වූ මහානාම රහත් තෙරණුවෝ මගධ රට මච්ඡිකාසණ්ඩ නුවරට වැඩියාහ. චිත්‍ර ගෘහපතියා උන්වහන්සේ ගේ ඉරියව්වෙහි පැහැද සිය ගෙට වැඩම කරවා බොජුනින් සංග්‍රහ කොට ඉක්බිති තමා ගේ අම්බාටකාරාම නම් උයනට වැඩම කරවා ගෙන ගියේ ය. එහි වාසය පිළියෙල කැරැවී ය. දිනපතා ම බොජුන් පිණිස තමාගෙ ගෙට වඩින ලෙසට අයැදී ය. හැම දා ම බණ අසන්නට යන සිටුහට තෙරණුවෝ බණ වදාරති. සවල්ප කලෙකින් චිත්‍ර ගෘහපති අනාගාමී ඵලයට පැමිණියේ ය. කලකට පසු සිටු තමා බුදුරජුන් දක්නට යනුවෝ ගැල් පන් සියයෙක දන් කළමනා පටවා ගෙන දෙදහසක් පමණ පුරුෂයන් කැටුව නික්මුණේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹ අඩමසක් පමණ බුදුරජුන්ටත් එක්දාස් දෙසිය පනහකටත් වැඩි තරම් වූ සියලු භික්ෂූ සංඝයාටත් දිනපතා ම දන් දුන්නේ ය. දෙවියන් ගෙන් ද රජගහනුවර වැසියන්ගෙන් ද හැම සැටියෙන් චිත්‍ර ගෘහපති තෙම මහත් සත්කාර ලැබී ය. ඔහු ලත් මහත් සත්කාර ගැන මහ ජනයා අතර කථා උපන. එය අසා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ,

“සද්ධො සිලෙන සම්පන්නො, යසොභොගසමප්පිතො;
යං යං පදෙසං හජති, තත්ථ තත්ථෙව පුජිතො.” යි

" සැදැහැ ඇති සිල්වත් පොහොසත් තැනැත්තා කොහෙ සිටියත් මහජනයා ගෙන් ගරු බුහුමන් සත්කාර ලැබුයෙක් වේ " යැ යි වදාළ සේක. මේ චිත්‍ර ගෘහපති තමා මාර්ග ඵල ලත් මහත් ගිහි බෞද්ධ පිරිසක් සමග හැසුරුණේ ය. මේ තෙම හොඳට ධර්මය ඉගෙන ඇසුරු කරන්නනට බණ කීමෙහි ද යෙදුණේ ය. පසු කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔහු ධර්මකථක උපාසකවරුන් අතුරෙහි (ගිහි බෞද්ධයන් අතුරෙහි) අග්‍ර ම තැනැත්තා යැ යි

අගතන්හි තැබූ සේක.

හත්ථකාලවක රජ

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අළුවු රට වැඩ ආලවක යකුට බණ වදාරා උපාසක බවහි පිහිටුවූ සේක. එදා ඔහුට බිලි පිණිස අළුවු රජු එවූ ලදරු රජ කුමරුවා අළුවු යක් තම බුදුරජුන් ගේ අතෙහි තැබී ය. බුදුරජු නැවැත අළුවු යකුගේ අත්හි තැබී ය. හෙ තෙම අළුවුරජුගේ (දරුවා ගෙනා) රාජපුරුෂයන් ගේ අත්හි තැබී ය. ඔහු ගෙනවුත් අළුවු රජුට බාරදුන්හ. අතින් අතට ගිය බැවින් හේ හත්ථක නම් විය. අළුවු රටට අයත් බැවින් ආලවක නම් විය. මෙසේ හෙ තෙම හත්ථකාලවක නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. හේ වැඩුණේ පිය රජු ඇවෑමෙන් එ රටේ රජ විය. පසු කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි වැඩ දෙසූ දහම් අසා විපස්සනා වඩා අනාගාමී විය. හෙ තෙමේ යටකී චිත්‍ර ගෘහපතියා සේ ම නිතර ආර්යශ්‍රාවක උපාසක වරුන් මහ පිරිසක් විසින් ඇසුරු කරනු ලබයි.

බුදුරජුන් එහි වැඩි වතාවෙක හෙ තෙම සිය පන්සියයක් පමණ වූ තමා ගේ උපාසක පිරිස කැටුව අවුත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ පසෙක ඉඳගත්තේ ය. ඔහු ගේ සුවිනිත වූ පිරිස බලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ " ආලවකයිනි, මේ මහ පිරිසට තෙපි කෙසේ සංග්‍රහ කරවූ ද ?" යි අසා වදාළ සේක.

" වහන්ස, ආහාර පානාදී අවශ්‍ය දෑ ලබනු කැමැතියනට ඒ දෑ දෙමි. ප්‍රිය වචන බලාපොරොත්තු වන අයට ප්‍රිය වචනයෙන් සංග්‍රහ කරමි. තමන් ගේ වැඩ කටයුතු කර කියා ගැන්මට මගෙන් උදවු බලාපොරොත්තු වන අයට ඒ අතින් උදවු දෙමි. මා සමග එකට සමාන ලෙස ඉඳගැනුම් ආදිය රිසි අයට මට සමාන ලෙස ම පවත්නට සලස්වමි " යි කී ය.

පසු කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සතර සංග්‍රහ වස්තූයෙන් පිරිසට සංග්‍රහ කරන්නන් අතුරෙහි හත්ථක ආලවක රජ අග්‍ර යැ යි

අග තත්හි තුබු සේක.

උපාසකවරුන් (ගිහි බෞද්ධයන්) විසින් විත්‍ර ගෘහපතියා මෙන් හොඳ ගුණවත් අය ගේ ආශ්‍රය ඇති බණ දහම් උගත්, ඒ උගත් ධර්මය ඇසුරු කරන අයට උගන්වන ත්‍යාගවත් කෙනකු විය යුතු යැයි ද, හත්ථකාලවක රජු මෙන් හොඳ ගුණවත් පිරිසක ගේ ම ආශ්‍රය ඇති දාන, ප්‍රියවචන, අර්ථවර්යා, සමානාත්මතා යන සතර සංග්‍රහ වස්තුවෙන් ඇසුරු කරන අයට සංග්‍රහ කරන කෙනකු වියැ යුතු යැයි ද, මේ දෙදෙනා සේ ම මේ ජීවිතයෙහි දීම මාර්ගඵල ලැබීමට උත්සාහවත් වියැ යුතු යැයි ද ආදර්ශ ගත යුතු.

උපාසිකාවන් විසින් (බෞද්ධ ස්ත්‍රී පක්ෂය විසින්) බුද්ධත්තරා උපාසිකාව ද වෙළකණ්ටකී නන්දමාතා ද ආදර්ශයට ගත යුතු යැයි කියන ලදී.

මෙම බුද්ධත්තරා නම් කවරි ද ? යත් :

බුදුරජුන් දවස කොසොබැ නුවර රජය කැරැවූ උදෙනි රජුහු ගේ බිසවක වූ සාමාවතී දේවිය ගේ උපස්ථායිකා වූ බුද්ධත්තරා නම් ස්ත්‍රියක් සිටියා ය. දවසෙක ඕ සිරිත් පරිදි සාමාවතිය විසින් දෙන ලද කහවණු අට රැගෙන මල් මිළයට ගනු පිණිස මල්කරු ගේ ගෙදොරට ගියා ය. ප්‍රධාන මල්කරු ඇය දැක, " අම්මා, දැන් උඹට මල් දෙන්නට අවකාස පහසු නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ කොටැති සංඝයාට දන් පිළිගන්වන වෙලාව යි මේ. උඹත් ඇවිත් මේ දන් පිළිගැන්වීමට උදවු වෙයන් " යැයි කී ය. ඕ ද ගොස් බොජුන් හලෙහි දන් වළඳන බුදුපාමොක් සහනට වතාවත් කළා ය. බුදුරජුන් දන් වළඳා අවසන් වදාළ තාක් ධර්මකථාව සිත තබා ගත්තා ය. භූත්තානුමෝදනා දේශනාව කෙළවර දී සෝවාන් වූවා ය.

එදායින් පළමු දවස්වල ඇය ගෙනෙන කහවණු අටෙන් සතරක් තමා වෙත තබා ගනී, කහවණු සතරක මල් පමණක්

ගෙන යයි. සෝවාන් වූ අය එබඳු වැරදි නො කරත්. එබැවින් එදා ඕ කහවණු අටට ම මල් ලබා ගෙන එයින් කූඩය පුරවා ගෙන ගොස් සාමාවතිය අතට දුන්නා ය.

" අම්මා, උඹ වෙනදා ගෙනෙන්නෙ නෑ මෙව්වර මල්. අද කොහොම ද මෙව්වර ගොඩක් මල් ගෙනාවේ?" යැ යි සාමාවතී ඇසුවා ය.

බුද්ධත්තරා ඇත්ත ම කීවා ය. පෙර තමා කළ වංචාව හෙළි කොට, " අද බුදුරජුන් වදාළ බණ අසා අමා මහ නිවන් දිටිමි. මෙ තැන් සිට වංචා ලෙස කිසිත් නො කරමි " යි ඕ කීවා ය. සාමාවතී ප්‍රමුඛ ඇගේ පිරිවර ස්ත්‍රීහු ද බුද්ධත්තරාව බුදුරජුන් ගෙන් අසා උගත් ධර්මය ඉගෙන ගන්නට කැමැති වූහ. ධර්මයට ගරු කළ යුතු බැවින් උස් අස්නක් පණවා සාමාවතී ආදීන් මිටි අසුන්හි හිඳ බණ ඇසිය යුතු යැ යි ඕ කීවා ය. මේ එදා පැවැති ශිෂ්ට චාරිත්‍ර ය. ඔහු ද එසේ කළහ. බුද්ධත්තරා උස් අස්නැ හිඳ බණ කීවා ය. සෙස්සෝ මිටි අසුන්හි හිඳ බණ ඇසූහ. බණ අවසන් සාමාවතී සහිත ඒ සියලු ස්ත්‍රී පිරිස සෝවාන් වූහ.

එ තැන් සිට සාමාවතී දේවි බුද්ධත්තරා මෙහෙකරු කමින් ඉවත් කොට තමාගේ ගුරු තන්හි තබා ඇයට සත්කාර කළාය. හැම දා ම බුදුරජුන් වෙත ගොස් බණ අසා ඉගෙන අවුත් තමනට එය කියන ලෙසට ඉල්ලූහ. ඕ ද එය කළා ය. පසු කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බහුශ්‍රැත උපාසිකාවන් අතුරෙන් බුද්ධත්තරා අග්‍රයැ යි අග තන්හි තැබූ සේක.

වෙළුකණ්ටක පුර වුසු නන්දමාතෘ උපාසිකාව ගිහිගෙහි වුසුවා ද බඹසර රැක්කා ය. ධ්‍යාන වඩා සෘද්ධි මත් වුවා ය.

බෞද්ධ ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙ පස ගිහි ව හිඳ ම බෞද්ධ භාවයෙන් උසස් පල ලබනු රිස්සෝ නම් චිත්‍ර ගෘහපති, හත්ථාලවක රජ, බුද්ධත්තරා උපාසිකා, වෙළුකණ්ටකී නන්දමාතෘ යන උපාසක උපාසිකාවන් බඳු විය යුතු.

ග. ආරියපාල ගුණසේන මහත්මාට

නිවන් සැප ලැබේවා!

මෙම දහම් පොත ධර්මදානයක් ලෙස බෙදාහැරීමේ පින් පරලෝසැපක් ආදරණීය ග. ආරියපාල ගුණසේන මහත්මාට නිවන් සැපත ලැබීමට හේතු වේවා යි පතමි.

දේවිකා ගුණසේන

මොඩන් - නුගේගොඩ